

Mustafa da Çocuktu

Mustafa Kemal'in annesi Zübeyde Hanım Karaman yörüklerine, Ali Rıza Efendi'nin kökeni Aydın yörüklerine dayanıyordu. Zübeyde Hanım, Türk geleneklerine sıkı sıkıya bağlı bir kadındı. Ali Rıza Efendi ise bir öğretmen oğlu olarak modern eğitim almış bir kişiydi. İlk önce milis subaylığı daha sonra ise devlet memurluğu yapmıştı. Sonraları kereste ticaretine girmesine rağmen, bölgedeki milliyetçilik akımlarından kaynaklanan karışıklıklardan dolayı bu faaliyetinden vazgeçmek zorunda kalmıştır.

Mustafa Kemal'in Doğduğu Yıllarda Osmanlı Devleti

18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa'da meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik alandaki gelişmelerden Osmanlı Devleti de etkilendi. Çok uluslu bir yapıya sahip olan Osmanlı Devleti özellikle milliyetçilik alımından olumsuz yönde etkilendi. Balkanlarda azınlık ayaklanmaları başladı.

Osmanlı aydınları Meşrutiyet'in dağılmayı önleyeceğini düşünmüşlerdi. Ancak umulduğu gibi olmadı. İlk ayaklanan Sırp olmuştuk ancak ilk bağımsızlığı Yunanlılar elde etmişlerdir.

Osmanlı Devleti dünyada meydana gelen bilim ve teknik alanındaki gelişmelere ayak uyduramamış, her alanda geri kalmıştı. Kapitülasyonlar yüzünden ekonomi ve ticaret yabancı devletlerin eline geçmiş, devletin gelirleri azalmış maliye iflas etmiştir.

İşte Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü yıllarda Osmanlı Devleti her alanda çöküşü yaşıyordu.

Mustafa Kemal'in doğduğu ev

Örnek 3

Balkanlarda ortaya çıkan ayrılıkçı fikirler, Osmanlı aydınları arasında yeni arayışlara neden oldu. Fransız İhtilali'nin etkilerini gören bu kişiler Batıcılık, Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük gibi fikir akımlarına yöneldiler. Bu akımların ortak amacı, devleti içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmaktı.

Bu paragrafa göre, Mustafa Kemal'in doğup büyüdüğü dönemle ilgili olarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Fransız İhtilali'nin Osmanlı'da etkili olduğu
- B) Kurtuluş için farklı fikirlerin ortaya çıktığı
- C) Fikir akımlarının kötüye gidişi durdurduğu
- D) Azınlıkların Osmanlı'dan ayrılmak istediği

TEOG - 2013

Çözüm

Örnek 4

“Selanik şehrinin çeşitli din ve milliyetten oluşan nüfus yapısı, Mustafa Kemal'in ..... etkili olmuştur.”

Verilen cümlede boş bırakılan yere, aşağıdaki ifadelerden hangisi yazılırsa bilgi bütünlüğü doğru sağlanmış olur?

- A) bilimsel ve akılcı anlayışa sahip olmasında
- B) yönetim tecrübesi kazanmasında
- C) askerlik bilgisinin gelişmesinde
- D) farklı kültürleri tanınmasında

TEOG - 2013

Çözüm

Mustafa Mahalle Mektebine gitsin, hoca ya da molla olsun.

Şemsi Efendi Okuluna gitsin. Batı tarzı modern eğitim görsün, bürokrat ya da asker olsun.

Çocukluğuma dair ilk hatırladığım şey, mektebe gitmek meselesine aittir. Bundan dolayı annemle babam arasında okula gitmem konusunda fikir ayrılıkları vardı. Annem, Mahalle Mektebine gitmemi istiyordu. Babam, o zaman yeni açılan Şemsi Efendi Mektebine devam etmemi ve yeni yöntemlere göre okumamı istiyordu. Nihayet babam bu meseleyi ustaca halletti. Önce Mahalle Mektebine başladım. Böylece annemin gönlü yapılmış oldu. Birkaç gün sonra da Mahalle Mektebinden alınıp Şemsi Efendi Mektebine kaydedildim.

UYARI

Atatürk'ün yetiştiği dönemde Osmanlı Devleti'nde eğitim birliği yoktu. Dinî derslerin ağırlıkta olduğu mektep ve medreselerin yanında Batılı tarzda kurulmuş okullar, askerî okullar ve çeşitli meslek okulları vardı. Bunun yanında azınlık okulları ile yabancı okullar da faaliyetliydi. Bu okulların her biri kendi amaçları doğrultusunda eğitim yapıyordu. Bu durum toplumda ikiliklere ve kültür çatışmalarına yol açmıştır.

Örnek 5

Mustafa Kemal'in hangi okula gideceği konusunda Ali Rıza Efendi ve Zübeyde Hanım arasında fikir birliği yoktu. Zübeyde Hanım oğlunun dinî eğitim veren Mahalle Mektebine gitmesini istiyordu. Ali Rıza Efendi ise oğlunun Şemsi Efendi Mektebine giderek modern yöntemlerle okumasını istiyordu.

Aşağıdakilerden hangisi, bu bilgilerden çıkarılabilir?

- A) Mustafa Kemal'in askerî okula gitmek istediği
- B) Mustafa Kemal'in hangi okula gideceğine son olarak babasının karar verdiği
- C) Osmanlı eğitim sisteminde birlik bulunmadığı
- D) Mustafa Kemal'in ilk olarak Şemsi Efendi Mektebine gittiği

MUSTAFA KEMAL'İN ESERLERİ

Takımın Muharebe Talimi

Cumalı Ordugahı - Süvari: Bölük, Alay, Liva Talim ve Manevraları

Tabiye ve Tatbikat Seyahati

Bölüğün Muharebe Talimi

Zabit ve Kumandan ile Hasbihal

Nutuk

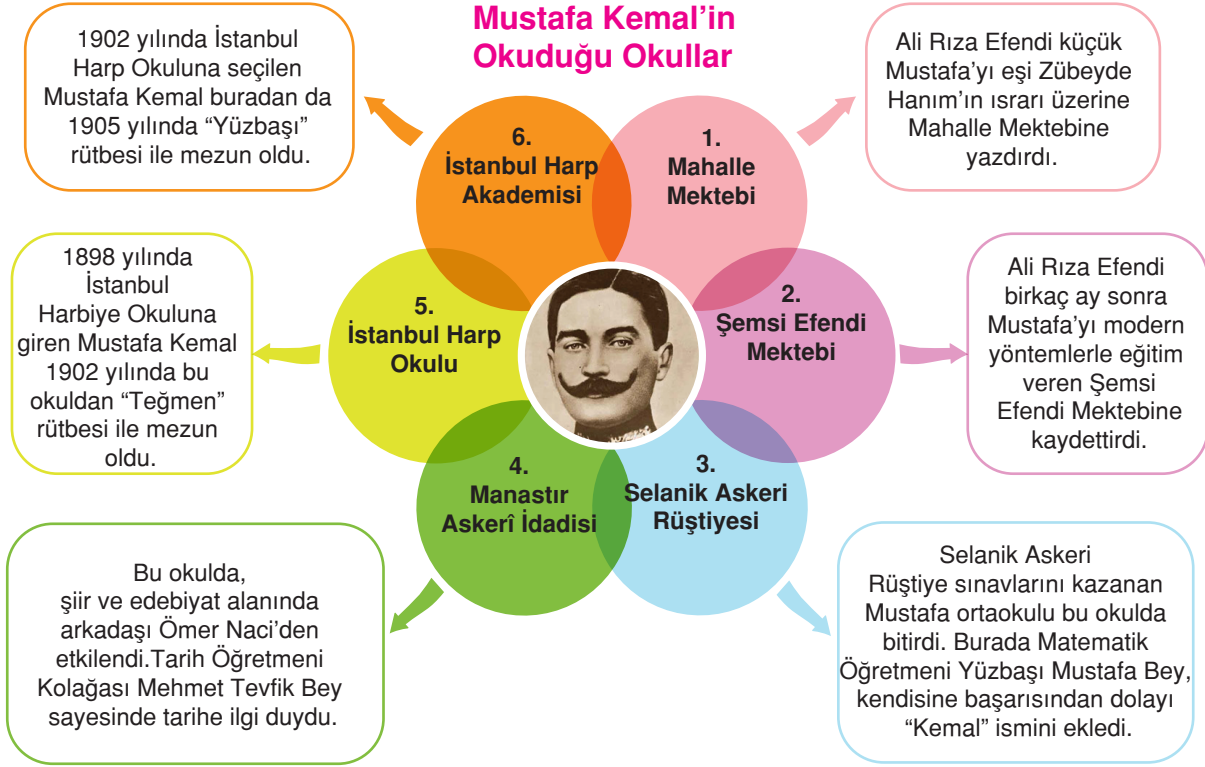

Vatandaş İçin Medeni Bilgiler

Geometri Kılavuzu

Mustafa Kemal'in Okuduğu Okullar

Örnek 6

Mustafa Kemal, komşularının oğlunun okula giderken giydiği askerî kıyafetten etkilenmiş ve asker olmaya karar vermişti. Bu nedenle gizlice askerî rüştiye sınavına hazırlanmış ve sonunda da Selanik Askerî Rüştiyesini kazanmıştı.

Parçaya göre, Mustafa Kemal'in askerlik mesleğini seçmesinde etkili olan faktör, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşadığı çevre
- B) Ekonomik şartlar
- C) Ailesinin yönlendirmesi
- D) Öğretmenlerinin teşviki

TEOG – 2013

Örnek 7

Mustafa Kemal'in fikir hayatına okul çevresinin katkısı yadsınamaz. Manastır Askerî İdadisi'nde okurken burada vatan ve hürriyet şairi Namık Kemal'i ve eserlerinde Türklüğü öne çıkaran Mehmet Emin Yurdakul'u tanıdı. Mustafa Kemal'in fikir hayatı, bu dönemde Türk kültürü ve tarihi ile ilgili okuduğu eserler sayesinde şekillendi. Özellikle tarih bilinci bu dönemde oluşmaya başladı. Bunda da tarih öğretmeni etkili oldu.

Parçada verilen bu durumun Mustafa Kemal'in fikir hayatına katkısı, aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Milliyetçilik
- B) Akılcılık
- C) Barışçılık
- D) Devletçilik

SBS – 2009

Çözüm

Çözüm

1. Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

	D	Y
a. Mustafa Kemal'in doğduğu Selanik günümüzde Bulgaristan toprakları içinde yer alır.		
b. Mustafa Kemal ilk olarak babasının istediği okula gitmiştir.		
c. Osmanlıcılık fikir akımı tüm Osmanlı ırklarının birlikteliğini amaçlar.		
d. Milliyetçilik akımı Osmanlı Devleti'ndeki ırkların birliğine zarar vermiştir.		
e. Mustafa Kemal'in okul arkadaşlarından bir tanesi de Namık Kemal'dir.		

2. Aşağıdaki kutucuklar içinde yer alan kelimelerle boş bırakılan yerleri doldurunuz.

	Yunanlılar	Sırp	Mahalle Mektebi	Harp Akademisi	Manastır	
a.	.....	.....	.....	.....	.....	Osmanlı Devleti'ne karşı ilk isyan eden halktır.
b.	.....	.....	.....	.....	.....	Osmanlı Devleti'nden ilk defa bağımsızlığını kazanan millettir.
c.	.....	.....	.....	.....	.....	Mustafa Kemal'in ilk eğitime başladığı okuldur.
d.	.....	.....	.....	.....	.....	Mustafa Kemal'in son olarak eğitim gördüğü okuldur.
e.	.....	.....	.....	.....	.....	Mustafa Kemal'in liseyi okuduğu şehirdir.

**YAZILI
ÇALIŞMASI**

1. Osmanlı aydınları Osmanlı'nın dağılmasını engellemek için neler yapmışlardır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Selanik şehrinin hangi özellikleri Mustafa Kemal'in fikir dünyasının gelişimine etki etmiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Osmanlı Devleti'ndeki ırklar neden Osmanlı Devleti'ne karşı isyan etmişlerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Atatürk neden "Geometri" adlı bir kitap yazmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Mustafa Kemal'in doğduğu dönemde Osmanlı eğitim sistemi hakkında bilgi veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Selanik, neden Osmanlı'nın Batı'ya açılan bir kapısı olarak adlandırılmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ▲ → Mahalle Mektebi
● → Şemsi Efendi İlkokulu
♥ → Selanik Mülkiye Rüştiyesi
■ → Manastır Askerî İdadisi
★ → Selanik Askerî Rüştiyesi
✿ → İstanbul Harp Okulu
❖ → İstanbul Harp Akademisi

Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü yukarıdaki okulların kronolojik olarak sıralanabilmesi için hangi sembollerin yer değiştirmesi gerekmektedir?

- A) ■ ve ★   B) ✿ ve ❖
C) ▲ ve ●   D) ♥ ve ✿

2.

Selanik sokaklarında gördüğü üniformalı subaylar Mustafa'nın çok ilgisini çekiyordu. Hele komşusu Kadri Bey'in askerî okula giden oğluna imrenerek bakıyordu. Mustafa bu duygular içerisinde asker olmak için Selanik Askerî Rüştiyesi (ortaokul) sınavlarına girdi ve sınavı kazandı. Matematik öğretmeni Yüzbaşı Mustafa Bey onunla yakından ilgilendi. Bir gün Mustafa'nın derste gösterdiği başarılarından etkilenen öğretmeni ona "Senin adın da Mustafa benim adım da. Bu böyle olmayacak, aramızda bir fark bulunmalı. Bundan sonra senin adın Mustafa Kemal olsun." demiştir.

Yukarıdaki bilgilere göre hangi yorum **yapılmaz**?

- A) Selanik Askerî Rüştiyesine babasının desteği ile girmiştir.
B) Asker olmak Mustafa Kemal için bir idealdi.
C) Mustafa Kemal öğrencilik yıllarında matematiğe ilgi duymuştur.
D) Mustafa Kemal çevresinden etkilenmiştir.

3.

Ebru, üzerinde Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü şehirlerin bulunduğu zarfları açacaktır.

Buna göre Ebru, hangi zarfı **açmamalıdır**?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

4. Aşağıdakilerden hangisi Selanik şehrinde zengin bir kültürel ortamın oluşmasına katkı sağlamıştır?

- A) Bir liman şehri olması
B) Farklı milletlerin bir arada yaşaması
C) Tren yolu ulaşımının olması
D) Deniz kenarında olması

5. Selanik şehri ekonomik yönden kalkınmış bir şehirdi.

Bu durumu aşağıdakilerden hangisi **daha çok** destekler?

- A) Çeşitli uluslardan insanları barındırması
B) Ege Denizi'ne açılan limanının olması ve tren yolu ulaşımının gelişmiş olması
C) Demokratikleşmeye ilişkin aydın çabalarının yoğunlaşması
D) Yüz ölçümünün geniş olması

KONU
TESTİ

MUSTAFA KEMAL'İN EĞİTİM - ÖĞRETİM HAYATI

6. Selanik şehrinin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi **yoktur**?

- A) Çok uluslu bir yapıya sahiptir.
B) Zengin bir kültürel yapı vardır.
C) Milliyetçilik düşüncesi etkili olmuştur.
D) Ticari hayata gayrimüslimler hâkimdir.

7.

Benim oğlum modern bir okula gitmeli.

Benim oğlum mahalle mektebine gitmeli.

Bu bilgilere göre;

- I. Osmanlı eğitiminde ikilik olduğu,
II. Ali Rıza Efendi'nin çağdaş bir insan olduğu,
III. Zübeyde Hanım'ın oğlunun askerî okula gitmesinden yana olduğu

Yorumlarından hangileri **yapılabilir**?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

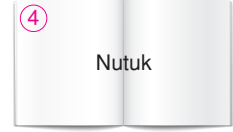
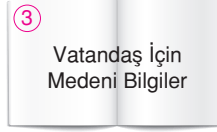
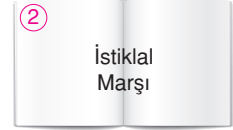
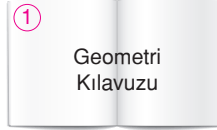
8.

- I Selanik Askerî Rüştiyesi
II Şemsi Efendi Okulu
III İstanbul Harp Okulu
IV İstanbul Harp Akademisi

Mustafa Kemal'in numaralandırılmış okullardan hangisini bitirmesi ile günümüz arasındaki zaman farkı **daha azdır**?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

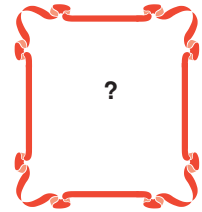
9.

Yukarıdaki eserlerden hangisinin yazarı Mustafa Kemal **değildir**?

- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4

10.

Mustafa Kemal yukarıdaki eğitim kurumundan sonra hangi okulda eğitim görmüştür?

- A) İstanbul Harp Okulu
B) İstanbul Harp Akademisi
C) Manastır Askerî İdadisi
D) Mahalle Mektebi

11. Aşağıdaki öğretmen, öğrencilerinden birisinin sorusunu cevaplamıştır.

Selanik'tir.

Buna göre, öğrencinin sormuş olduğu soru aşağıdakilerden hangisi **olamaz**?

Mustafa Kemal'in doğduğu yer neresidir?

Mustafa Kemal'in Şemsi Efendi Okulunu okuduğu yer neresidir?

A)

B)

Mustafa Kemal'in askerî rüştiyeyi okuduğu yer neresidir?

Mustafa Kemal'in askerî idadiyi okuduğu yer neresidir?

C)

D)

MUSTAFA KEMALİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN OLUŞUMU

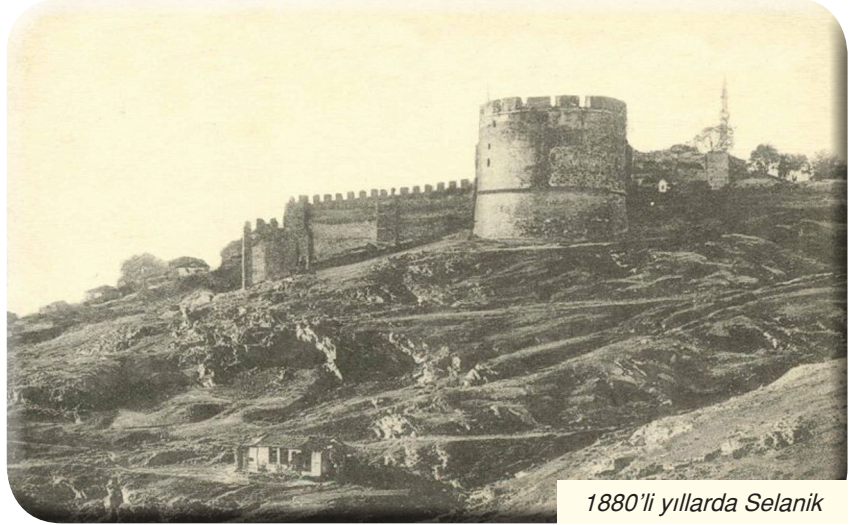
SELANİK

Selanik şehri, 19. yüzyılın sonlarına doğru, II. Abdülhamit'in meşruti yönetimine son vererek Anayasa'yı askıya almasından sonra, Jön Türk hareketinin örgütlenme merkezi hâline geldi.

II. Abdülhamit, 1876'da açılan Mebusan Meclisini, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nı bahane ederek dağıtmıştı. Bunun üzerine ordu içindeki genç subaylar ve İttihat ve Terakki Cemiyetinin baskıları sonucu II. Abdülhamit tekrar meşruti yönetime geçmek zorunda kalmıştır.

Bu sırada Mustafa Kemal, bir yandan Selanik'te askerî görevini sürdürmekte bir yandan da İttihat ve Terakki Cemiyetinde çalışarak İstanbul'daki siyasi gelişmeleri yakından izlemekteydi. O, yapılan yenilikleri yeterli görmüyor bu fırsattan yararlanarak ülkede daha büyük ve daha köklü değişikliklerin gerçekleştirilmesi gereğine inanıyordu.

Mustafa Kemal, Selanik ve çevresinde yapılan toplantılarda düşünce ve görüşlerini cesaretle savunuyordu. Fakat kendisinin görüşleri cemiyetin ileri gelenleri ile uyuşmuyordu. Fikirleriyle zamanın söz sahibi kişilerini uarmaktan çekinmeyişi de bazı çevreleri tedirgin ediyordu. Ordunun siyasetten ayrılmasını isteyen Mustafa Kemal, bir süre sonra İttihat ve Terakki Cemiyetinden ayrılarak kendini tamamen askerlik görevine verdi.

1880'li yıllarda Selanik

Örnek 1

Mustafa Kemal'in çocukluk dönemini geçirdiği Selanik, çeşitli din ve milliyetten oluşan nüfusuyla renkli bir yapıya sahipti. Yüzyıllarca bir arada yaşayan bu farklı kültürler, Fransız İhtilali'nin etkisiyle çatışma ortamı içine sürüklenmişlerdir.

Bu bilgilere göre, Selanik şehrinin sosyal ve kültürel yapısına ilişkin;

- I. Çok uluslu bir yapıya sahiptir.
- II. Zengin bir kültürel yapı vardır.
- III. Milliyetçilik düşüncesi etkili olmuştur.
- IV. Ticari hayata gayrimüslimler hâkimdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I, II ve III
C) I, III ve IV
D) I, II, III ve IV

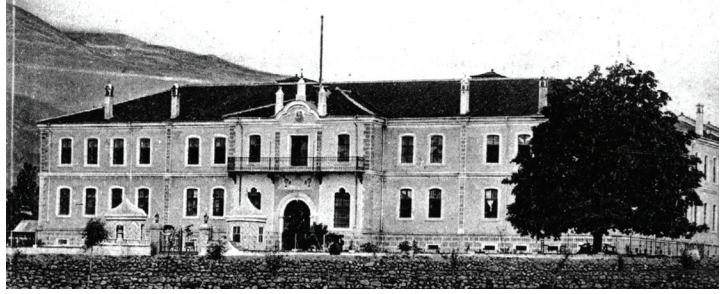
TEOG – 2013

Çözüm

MANASTIR

Mustafa Kemal, Makedonya'nın askerî merkezi durumundaki Manastır'da, etnik çeşitliliğe ve ulusçuluk fikirlerine tanık oldu. Manastır'da Rumların, Bulgarların ve Sırların Türk topraklarını ele geçirmek için bütün Rumeli'de nasıl çalıştıklarını yakından gördü.

1897'de Yunanlılar Girit'te, Türklere karşı bağımsızlık savaşı başlatmış, Manastır tam bir seferberlik hâlini almıştı. Erkekler davul zurna sesleri arasında askere çağrılıyor, sokaklarda öğrenciler ellerinde bayraklarla yürüyüş yapıyorlardı. Bir gece Mustafa Kemal ve bir arkadaşı gönüllü olarak askere gitmek amacıyla okuldan kaçtılar. Ancak öğrenci oldukları anlaşılınca geri gönderildiler. Mustafa Kemal, sonradan bu olayı şöyle anlatmaktadır: **“Gençlik hayatımın en heyecanlı günlerini yaşadım. Yaşımın küçük olmasına rağmen bu savaşa katılmayı çok istemiştim. Az daha gönüllü müfrezelerin arasına katılıp gidecektim.”**

Bu olay Mustafa Kemal'in milliyetçilik duygularının kabarmasında etkili oldu. Ayrıca Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde, Ali Fethi sayesinde siyasetle ilgilenmeye başladı. Fethi ona Rousseau, Voltaire, Aguste Comte ve Montesquieu gibi Fransız düşünürlerin eserlerini tanıttı.

Yabancı düşünürlerin yanında Mustafa Kemal Türk fikir adamlarından da etkilenmiş, onlardan çeşitli ilhamlar almıştır.

Öğrencilik yıllarında en çok dönemin düşünce adamı Ziya Gökalp, Ömer Naci, Namık Kemal, tarih öğretmeni Tevfik Bey'den ve şair Tevfik Fikret'ten etkilenmiştir. Türk milliyetçiliği, vatan ve özgürlük kavramlarının oluşmasında Namık Kemal büyük ölçüde etkili olmuştur.

Atatürk'ün fikirlerinin oluşmasında aldığı eğitimlerin de önemli bir yeri vardır. Özellikle Fransızcaya duyduğu ilgi ona batının kapılarını açmıştır.

Örnek 2

“Kolağası Mehmet Tevfik Bey, değerli bir Türk subayıydı. Türk tarihini iyi biliyor ve öğrencilerine sevdireliyordu. Atatürk, Türk tarihini bütün genişliği ve derinliği ile kavramış olan hocasından daima saygı ile söz ederdi. Bir gün bana “Tevfik Bey'e minnet borcum vardır. Bana yeni bir ufuk açtı.” demiştir.”

Ali Fuat Cebesoy'un tanıttığı Kolağası Mehmet Tevfik Bey, Mustafa Kemal'in Manastır Askerî İdadisindeki tarih öğretmenidir.

Sizce, Mustafa Kemal'in tarih öğretmenine beslediği şükran ve minnetin sebebi ne olabilir?

- A) Millî tarih bilinci oluşturması
- B) Türk tarihini çok iyi bilmesi
- C) Derslerinde farklı yöntemler uygulaması
- D) Mustafa Kemal'in tarih derslerine ilgi duyması

TEOG – 2013

Çözüm

İSTANBUL

Mustafa Kemal'in harp okulunu ve harp akademisini okuduğu İstanbul, birbirinden farklı iki ayrı şehir görünümündeydi. Daha çok Hristiyanların yoğunlukta olduğu Beyoğlu, üst tabakanın yaşadığı bir yerdi. Diğer yerlerin ise eski ihtişamından eser yoktu. Harbiyeli Mustafa Kemal, bir taraftan şehri tanımaya çalışıyor bir taraftan da yeni arkadaşlar ediniyordu. Mustafa Kemal'in İstanbul'da bulunduğu Beyoğlu (Pera) ve Galata civarı şehrin batıya açılan yüzüydü. Bu bölgede Avrupa elçilikleri bulunuyor, hemen hemen her gün tiyatro, konser, davet ve balo gibi sosyal faaliyetler düzenleniyordu. Günlük Fransızca gazeteler kolaylıkla temin edilebiliyordu.

Harp okulu eğitimi ve öğrenimi dönemi, Mustafa Kemal'in hem vatan, millet ve Türklük fikirlerinin olgunlaşmasında hem de Batı'ya dönük çağdaşlaşma düşüncelerinin gelişmesinde önemli bir dönem olmuştur. Mustafa Kemal, 1902'de teğmen olarak kurmay okuluna geçtiğinde tarihe karşı bir ilgi duymaya başlamıştı. Napolyon üzerine ne bulduysa okuyor ve onu bazı yönleri hariç çok beğeniyordu.

Mustafa Kemal'in Okuduğu Harp Okulu

Örnek 3

Mustafa Kemal, İstanbul'daki Harp Okulu ve Harp Akademisinde okurken, memleket ve millet davaları ile ilgilenen, düşüncelerini cesaretle ifade etmekten çekinmeyen bir kişi olarak tanınmıştır.

Mustafa Kemal'in bu durumundan, onun;

- I. İleri görüşlü
- II. Açık sözlü
- III. Milliyetçi
- IV. Birleştirici

özelliklerinden hangileri çıkarılabilir?

- A) I ve II   B) II ve III
C) III ve IV   D) I, II, III ve IV

TEOG – 2014

Çözüm

Örnek 4

Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'i etkileyen Türk düşünürleri ve yazarları arasında yer almaz?

- A) Ziya Gökalp
B) Mehmet Emin Yurdakul
C) Napolyon
D) Namık Kemal

Çözüm

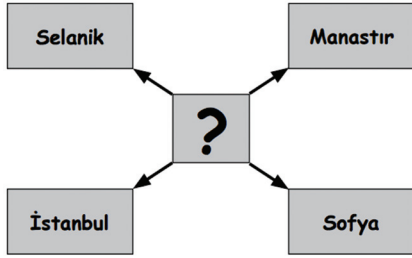
SOFYA

Mustafa Kemal Sofya askerî ataşeliğine atandıktan sonra Avrupa devletlerinin temsilcileri ile yakından görüşme fırsatı buldu. Bulgaristan'daki Türklerin yaşadığı yerleri ziyaret etti.

Bulgaristan'da yayımlanan Türkçe gazeteler ile irtibata geçerek Bulgaristan'daki Türklerin sorunlarıyla yakından ilgilendi. Sofya'da ilk kez operayla tanışan Mustafa Kemal, çeşitli Avrupa ülkelerinden yetkililerin davetli olduğu kostümlü bir baloya yeniçeri kılığıyla katılmıştır.

UYARI

Mustafa Kemal'in Bulgaristan'da yayımlanan Türkçe gazeteler ile irtibata geçerek Bulgaristan'daki Türklerin sorunlarıyla yakından ilgilenmesi onun milliyetçi özelliğine kanıt oluşturmaktadır.

Örnek 5

Verilen kavram haritasındaki (?) yere, aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Mustafa Kemal'in eğitim gördüğü şehirler
- B) Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapan şehirler
- C) Mustafa Kemal'in askerî ataşe olarak görev yaptığı şehirler
- D) Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişmesinde rolü olan şehirler

TEOG – 2013

Çözüm**Örnek 6**

Mustafa Kemal, Sofya askerî ataşeliği sırasında;

- ❖ Bölgelerde kalan Türkleri ziyaret ederek onlarla yakın ilişkiler kurmuş.
- ❖ Türklerin sosyal ve siyasi haklarının yükseltilmesi için çalışmalar yapmıştır.

Mustafa Kemal'in bu faaliyetleri gerçekleştirmesinde;

- I. Millet sevgisi
- II. Görev bilinci
- III. Yaratıcı düşüncesi

özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III

TEOG – 2013

Çözüm

1. Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

	D	Y
a. Mustafa Kemal Sofya'da iken Türklerin sorunları ile yakından ilgilendi.		
b. Mustafa Kemal İstanbul'da iken dil öğrenmeye önem vermiştir.		
c. Mustafa Kemal'i etkileyen Batılı yazarlardan bir tanesi de Voltaire'dir.		
d. Selanik Jön Türk hareketinin merkezi durumundaydı.		
e. Manastır günümüzde Bulgaristan toprakları içinde yer alır.		

2. Aşağıdaki kutucuklar içinde yer alan kelimelerle boş bırakılan yerleri doldurunuz.

	Şam	Sofya	Selanik	Manastır	İstanbul
a.	..... Mustafa Kemal'in askerî ataşelik yaptığı şehirdir.				
b.	.....Mustafa Kemal'in tarihe ve edebiyata ilgi duyduğu şehirdir.				
c.	.....Mustafa Kemal'in İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin çalışmalarına katıldığı şehirdir.				
d.	.....Mustafa Kemal'in Harp Akademisini okuduğu şehirdir.				
e.	.....Mustafa Kemal'in ilk görev aldığı şehirdir.				

**YAZILI
ÇALIŞMASI**

1. Mustafa Kemal'in çok kitap okumasını düşünce dünyası açısından değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Mustafa Kemal neden bir süre sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti'nden ayrılmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Mustafa Kemal Sofya'da iken düzenlenen bir baloya neden yeniçeri kıyafeti ile katılmış olabilir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Mustafa Kemal Manastır'da okurken neden küçük yaşta olmasına rağmen Türk-Yunan savaşına katılmak istemiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Neden Selanik şehri meşrutiyet taraftarlarının merkezi hâline gelmiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Selanik şehrinin Mustafa Kemal üzerinde bıraktığı izler nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Atatürk, 14 Eylül 1931'de yaptığı bir konuşmada Mehmet Emin Yurdakul ile ilgili şunları söylemiştir: "Şair Mehmet Emin Yurdakul'un ilk kez Manastır Askerî İdadisinde öğrenciyken okuduğum, "Ben bir Türk'üm, dinim, cinsim uludur." dizeleriyle başlayan manzumesinde bana ulusal benliğimin gururunu tattıran ilk anlatımı bulmuştum..."

Yukarıdaki bilgilere göre, Mehmet Emin Yurdakul Mustafa Kemal'i hangi yönüyle etkilemiştir?

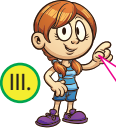
- A) Çağdaşlık
B) Milliyetçilik
C) Osmanlıcılık
D) İslamcılık

2.

I. Askerî İdadide tanıştığı Ömer Naci, edebiyat ve şiir sanatına ilgi duymasını sağladı.

Askerî lisedeyken tarih öğretmeni Tevfik Bey sayesinde tarihe ilgi duymaya başladı.

III. Askerlik mesleğini seçerken yakın çevresinin de etkisi olmuştur.

Mustafa Kemal ile ilgili yukarıdaki öğrencilerden hangilerinin söylediği bilgiler doğrudur?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. (I) Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisini başarı ile bitirerek 1899 yılında İstanbul'daki Harp Okuluna girdi. (II) 1902 yılında "Kırmızı Yüzbaşı" rütbesiyle mezun oldu. (III) Öğrenimine Harp Akademisinde devam ederek 1905 yılında "teğmen" rütbesi ile mezun oldu.

Yukarıdaki paragrafın hangi bölümlerinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III

4.

1. Kısaca çok uluslu yapı.

2. Mustafa Kemal'in fikir hayatında etkili olan Batılı yazarlardan biri.

3. Rumeli'nin önemli liman kenti.

Yukarıdaki soruların cevapları ile oluşturulan bulmaca aşağıdakilerden hangisidir?

- A) SELANİK
O
Z
M
O
P
O
L
L
T
VOLTAİRE
- B) SELANİK
Ö
M
Ü
R
G
E
C
İ
L
İ
K
S
T
A
N
B
U
L
- C) ŞAM
N
K
A
R
MANASTIR
- D) SELANİK
S
T
ŞAM
N
B
U
L

5. Engin, Mustafa Kemal'in bazı şehirlerde bulunma sebepleri ile bu şehirleri eşleştirmek istiyor.

Şehirler	Bulunma Sebepleri
1. İstanbul	a. İlk görev yeri
2. Şam	b. Derne Komutanlığı
3. Trablusgarp	c. 31 Mart Olayı
4. Sofya	d. Askerî ataşelik

Buna göre, yapılan eşleştirme aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	1	2	3	4
A)	c	a	b	d
B)	a	b	c	d
C)	d	c	b	a
D)	b	a	c	d

KONU
TESTİ

MUSTAFA KEMAL'İN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN OLUŞU

6. Aşağıda, öğrencilerin birbirlerine karşılıklı sorduğu sorular verilmiştir.
Hangi seçenekteki öğrenci, arkadaşının sormuş olduğu soruya **yanlış** cevap vermiştir?

- A) Mustafa Kemal eğitim amaçlı İstanbul'da bulunmuş mudur? Evet
- B) Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Trablusgarp mıdır? Evet
- C) Mustafa Kemal askerî ataşe olarak Sofya'da bulunmuş mudur? Evet
- D) Mustafa Kemal eğitim amaçlı Manastır'da bulunmuş mudur? Evet

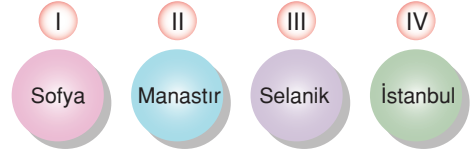
7.

Yukarıdaki öğrencilerin hangi hedeflere atış yapmaları gerekir?

_____ 1	_____ 2
A) Batıcılık	Cumhuriyet
B) Kozmopolit	Monarşi
C) İslamcılık	Cumhuriyet
D) Osmanlıcılık	Meşrutiyet

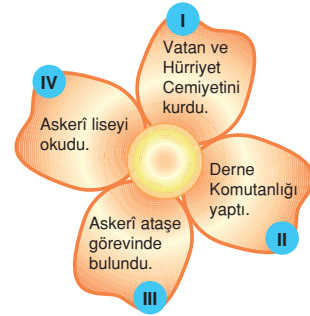
8.

Yukarıdaki şehirlerden hangisi günümüzde Bulgaristan toprakları içinde yer alır?

- A) I B) II C) III D) IV

9.

Mustafa Kemal'in hayatında meydana gelen olaylardan hangisi **Şam** şehri ile ilgilidir?

- A) I B) II C) III D) IV

10. Mustafa Kemal'in ilk görev yeri olan Şam günümüzde hangi ülkenin sınırları içinde kalır?

- A) Bulgaristan
B) Suriye
C) Irak
D) Yunanistan

CEPHEDEN CEPHEYE MUSTAFA KEMAL

MUSTAFA KEMAL'İN İZ BIRAKTIĞI ASKERİ OLAYLAR

31 Mart Olayı ve Mustafa Kemal

II. Meşrutiyet Dönemi'nde toprak kayıplarının artması ve düşünce alanındaki farklılıkların toplumda gerginliklere neden olduğu bir sırada, İstanbul'da 13 Nisan 1909 yılında (Rumi 31 Mart 1325), 31 Mart İsyanı patlak verdi. İsyân Selanik'ten gelen Mahmut Şevket Paşa komutasındaki Hareket Ordusu tarafından bastırıldı. Mustafa Kemal, bu ordunun kurmay başkanlığı görevini yürütmüştür.

Mustafa Kemal Trablusgarp'ta

Mustafa Kemal
Trablusgarp Savaşı'nda

Siyasi birliğini geç tamamlayan ve sömürge arayışına yeni giren İtalya, Trablusgarp'taki Türklerin İtalyanlara kötü davrandıkları ve bölgenin geri bırakıldığını bahane ederek 1911'de Trablusgarp, Derne ve Bingazi'ye asker çıkarttı. Mustafa Kemal, İtalya'nın Trablusgarp'ı işgal etmesinden sonra, gazeteci kılığında Şerif takma adıyla Trablusgarp'a hareket ederek Tobruk ve Derne'de gönüllü yerli birliklerin başında İtalyanlara karşı Tobruk Savaşı'nı kazanarak Derne Komutanlığı'na getirildi. Bu görevi sırasında 27 Kasım 1911 tarihinde rütbesi binbaşılığa yükseltildi. Bu sırada Balkan Savaşları'nın çıkması üzerine Osmanlı Devleti barışa razı olmuştur. 18 Ekim 1912'de Uşi (Ouchy) Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılmıştır.

Örnek 1

Sömürge arayışı içindeki İtalya'nın, Osmanlı toprağı Trablusgarp'a saldırması üzerine Mustafa Kemal, bir grup genç Osmanlı subayı ile birlikte Trablusgarp'a gitti. Orada yerli halkı İtalyanlara karşı teşkilatlandırıp direnişe geçirecek, Derne ve Tobruk başarılarını kazandı.

Mustafa Kemal'in üstlendiği bu görev, Millî Mücadele yıllarındaki çalışmalarına, aşağıdakilerden hangisi bakımından katkı sağlamış olabilir?

- A) İnkılap yapma
- B) Kanun çıkarma
- C) Milleti örgütleme
- D) Misakımillî'yi hazırlama

TEOG – 2013

Çözüm

Çölde bir avuç gönüllü

Trablusgarp Savaşı başladığında Osmanlı'nın bölgeye asker gönderecek durumu yoktu. Bir avuç subay, kendilerinden 10 kat fazla kuvvete karşı savaşmak üzere kara yoluyla ve gizlice bölgeye gitmeye karar verdiler. Binbaşı Mustafa Kemal de çocukluk arkadaşları Nuri ve Fuat'la birlikte yola koyuldu. Harbiye Nezareti, "Yakalanırsanız 'Hükümetin bilgisi dışında seyahat ediyoruz.' diyeceksiniz" diye tembihlemişti.

Mustafa Kemal bölgeye "Şerif" takma adıyla, bir gazeteci kimliğiyle gidiyordu. Çölü aşmak için bir süre atla, 8 gün deve sırtında seyahat ettiler. Develerin yükü artınca yaya yürüdüler. Geceleri çadırda kalıyorlardı. Mustafa Kemal fasulye ayıklıyor, Fuat pişiriyordu. Susuz ve ağaçsız, Mısır çölünü rüyalarında Rumeli'yi görenek aştılar.

Son tren istasyonunda Mısırlı bir subay kimlik kontrolü yaptı. Arap kılığına bürünmüşlerdi ama mavi gözleri Mustafa Kemal'i ele veriyordu. Yakalanacaklarını anlayınca, kimliğini açıkladı; Mısır'ın dinî duygularına hitap etti: "Gavurlara karşı kutsal cihada katılmaya gidiyoruz" dedi.

Sınırı böyle geçtiler. Üniformalarını giydiler, silahlarını gizledikleri yerlerden çıkarıp savaşa katıldılar. Bir avuç gönüllü, şimdi Kuzey Afrika'daki son vatan toprağını savunacaklardı.

MUSTAFA KEMAL BALKAN SAVAŞLARI'NDA

Trablusgarp Savaşı devam ederken Balkan Savaşları başlamış, Mustafa Kemal de 24 Ekim 1912'de Trablusgarp'tan İstanbul'a gelerek 21 Kasım 1912'de Gelibolu'da Bolayır Kolordusu Kurmay Başkanlığı'na getirildi. Balkan Savaşları'nda Mustafa Kemal'in Dimetoka ve Edirne'nin düşmandan geri alınışında büyük hizmetleri görüldü.

Örnek 2

Mustafa Kemal, Balkan Savaşları sırasında Gelibolu Yarımadası'nda görev almıştır. **Bu görev aşağıdaki savaşlardan hangisinde başarı göstermesinde etkili olmuştur?**

- A) Çanakkale Savaşları
- B) Trablusgarp Savaşı
- C) Sakarya Meydan Savaşı
- D) Başkomutanlık Meydan Savaşı

TEOG – 2014

Çözüm

Örnek 3

Aşağıdakilerden hangisi Balkan Savaşları'nın sonuçları arasında yer almaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin Rumeli'deki hâkimiyeti sona erdi.
- B) Arnavutluk bağımsız oldu.
- C) Osmanlı Devleti'nin Ege'deki hâkimiyeti sona erdi.
- D) Milliyetçilik akımı geçerliliğini yitirdi.

Çözüm

ASKERÎ DEHA MUSTAFA KEMAL

İngiliz ve Fransız donanmasının Osmanlı Devleti'ni savaştan saf dışı edebilmek için 18 Mart 1915'te Boğaz'a düzenledikleri deniz harekâtının başarısız olması üzerine, Gelibolu Yarımadası'na çıkarma yaptı. Düşman birlikleri 25 Nisan 1915 günü Seddülbahir ve Arıburnu bölgesinden ilk çıkarma hareketine başlaması üzerine Mustafa Kemal, kuvvetlerini süratle Bigalı'dan Conkbayırı'na sevketti. Arıburnu'ndan Conkbayırı'na ilerleyen İngiliz kuvvetleri karşısında Mustafa Kemal 19. Tümen askerlerine verdiği: **"Ben, size taarruzu emretmiyorum; ölmeyi emrediyorum! Biz ölüncüye kadar geçecek zaman zarfında yerimize başka kuvvetler ve kumandanlar geçebilir!"** buyruğu ile İngilizleri geri çekilmeye mecbur etti.

Mustafa Kemal, Çanakkale Cephesi'ndeki bu üstün başarıları üzerine 1 Haziran 1915'de albaylığa terfi etti.

Aylarca süren savaşlar sonucu ilerleme kaydedemeyen İtilaf Devletlerinin kuvvetleri 1915 yılı Aralık sonunda Çanakkale'den çekildiler.

UYARI

Mustafa Kemal'in Çanakkale Savaşları'nda başarılı bir lider olarak ön plana çıkması, onun Türk Kurtuluş Savaşı'nda bir lider olmasında etkili olmuştur.

Örnek 4

Çanakkale Savaşı'nda Mustafa Kemal, 19. Tümen Komutanlığı, Arıburnu Kuvvetleri Komutanlığı ve Anafartalar Grup Komutanlığında görev olarak büyük başarılar kazandı. Ummadıkları bir direnişle karşılaşan İtilaf Devletleri geri çekilmek zorunda kaldılar. Çanakkale ruhu ulusal mücadele ruhunun da başlangıcı oldu.

Bu bilgilere göre Çanakkale Savaşları'nın sonuçlarına ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- Emperyalist güçler ağır darbe yemiştir.
- Mustafa Kemal'in askeri dehasını tüm dünyaya göstermiştir.
- Batılı devletlerin Osmanlı Devleti üzerindeki baskısı sona ermiştir.
- Bağımsızlık mücadelesinin başlamasında etkili olmuştur.

OXS – 2003

Çözüm

Yıldırım Orduları Grup Komutanı
Mustafa Kemal Paşa

Disiplin, Çaba ve Zafer

Mustafa Kemal, 27 Ocak 1916'da karargâhı Edirne'de bulunan 10. Kolordu Komutanlığı'na atandı. Kısa süre sonra bu Kolordu'nun aynı isimle Diyarbakır'da kurulması kararı üzerine yine Kafkas Cephesi Kolordu Komutanı olarak 11 Mart 1916'da Diyarbakır-Bitlis-Muş Cephesine tayin edildi. Bu görevi sırasında 1 Nisan 1916'da generalliğe yükseltildi. Mustafa Kemal, 8 Ağustos 1916 sabahı Muş, aynı günün akşamı Bitlis'i Ruslardan geri aldı.

Millî Sınırlar Önünde

Mustafa Kemal, 5 Temmuz 1917'de merkezi Suriye'de olan 7. Ordu Komutanlığı'na atandı. Mustafa Kemal, bu cephede İngilizlere karşı başarılı savaşlar yaptı ancak Türk ordusu düzenli destek alan İngiliz orduları karşısında Halep'e kadar çekilmek zorunda kaldı. Mustafa Kemal Halep'te İngilizlere karşı bir savunma hattı oluşturarak İngilizleri burada durdurmayı başardı.

Mustafa Kemal ve Kurtuluş Savaşı

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'nda yenilmesiyle İtilaf Devletleri, Türk topraklarını işgale başladılar. Yurdun birçok yerinin işgal edilmesi üzerine Anadolu'ya geçen Mustafa Kemal, öncelikle kongreler düzenleyerek Türk halkını tek amaç etrafında birleştirmiştir: "Ya istiklal ya ölüm." Düşmanla yaptığı bir dizi savaştan sonra Anadolu topraklarını düşman işgalinden kurtarmıştır.

Örnek 5

- I. Çanakkale
- II. Balkan
- III. Trablusgarp
- IV. Büyük Taarruz

Mustafa Kemal'in yukarıdaki savaşlarda bulunma tarihleri ile günümüz tarihi çıkarılacak.

Buna göre, hesaplama sonucu hangi olaydaki zaman farkı daha azdır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

Çözüm

Örnek 6

Hangi savaş Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı'nda lider olmasında etkili olmuştur?

- A) Balkan Savaşları
- B) Birinci Dünya Savaşı
- C) Trablusgarp Savaşı
- D) 93 Harbi

Çözüm

1. Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

	D	Y
a. Mustafa Kemal'in ilk askerî başarısı 31 Mart Olayı'dır.		
b. Mustafa Kemal Trablusgarp'ta İtalyanlarla savaşmıştır.		
c. Mustafa Kemal Trablusgarp savaşına giderken Şerif takma adı ile gitmiştir.		
d. Mustafa Kemal'in ilk görev yeri Şam'dır.		
e. Mustafa Kemal'in Çanakkale Savaşı'ndaki rütbesi albay olmuştur.		

2. Aşağıdaki kutucuklar içinde yer alan kelimelerle boş bırakılan yerleri doldurunuz.

	Tobruk	Gelibolu	Uşi	Sakarya	Balkan
a.	Trablusgarp Savaşı sırasında..... Savaşı çıkmıştır.				
b.	Mustafa Kemal Trablusgarp'ta ..... Savaşı'nı kazanmıştır.				
c.	Mustafa Kemal ..... Savaşı sonunda mareşal olmuştur.				
d.	İngiliz donanması..... Yarımadası'na çıkarma yapmıştır.				
e.	Trablusgarp ..... Antlaşması ile elden çıkmıştır.				

**YAZILI
ÇALIŞMASI**

1. 31 Mart İsyanı'nın çıkış nedenleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. İtalya'nın bir Osmanlı toprağı olan Trablusgarp'a saldırmadaki amaç nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Balkan Savaşları ile birlikte Rumeli'de büyük miktarda toprak kaybedilmiştir. Bu durumu Rumeli Türklüğü açısından değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. İngiliz ve Fransız donanması neden Boğaz üzerine bir deniz harekâtı düzenlemişlerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Mustafa Kemal'in Çanakkale Savaşlarında başarılı olmasını Kurtuluş Savaşı açısından değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Çanakkale Savaşlarının sonuçlarını değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşı öncesinde aşağıdaki cepheleden hangisinde gösterdiği başarılarla adını geniş kitlelere duyurmuştur?

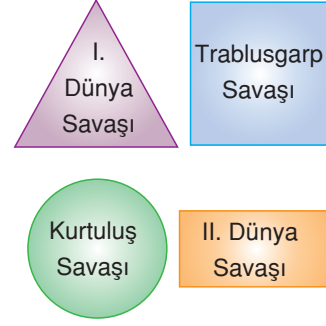
- A) Çanakkale Cephesi
- B) Suriye Cephesi
- C) Doğu Cephesi
- D) Irak Cephesi

2. Mustafa Kemal'in;

- Trablusgarp Savaşı'na katılan gönüllü subayların arasında yer alması,
  - Çanakkale Savaşları'nda düşman çıkarmasını başarı ile durdurması,
  - Kurtuluş Savaşı'nda ulusuna öncü olması
- girişimleri ile ulaşmak istediği temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sömürgeci düşünce ve girişimleri başarısızlığa uğratmak
- B) Dış barışın esaslarını belirlemek
- C) Silahsızlanmayı gerçekleştirmek
- D) Yurt ve dünyada barışın sürekliliğini sağlamak

3.

Mustafa Kemal yukarıda hangi sembol ile gösterilen savaşta görev almamıştır?

- A) B) C) D)

4.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Çanakkale Savaşları'nda düşmanın nereden çıkarma yapacağını tahmin etmesi ve bu doğrultuda gerekli önlemleri alması, onun hangi kişilik özelliğini örneklemiştir?

Sosyal bilgiler öğretmenin bu sorusuna aşağıdaki öğrencilerden hangisi doğru cevap vermiştir?

- A) Eğitimsizliğini
- B) İleri görüşlülüğünü
- C) Akılcılığını
- D) Kararlılığını

KONU
TESTİ

5. Mustafa Kemal ile ilgili olarak aşağıdaki öğrencilerden hangisinin verdiği bilgi **yanlıştır**?

A) I. Dünya Savaşı'nda tüm cepheelerde görev almıştır.

B) İyi bir asker ve büyük bir devlet adamıdır.

C) Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından sonra Yıldırım Orduları Grubu Komutanlığı'na getirilmiştir.

D) 19 Mayıs 1919'da 9. Ordu Müfettişi olarak Samsun'a gelmiş ve Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştır.

6. Arkadaşlar, bu gece burada sizleri toplamak için amacım şudur: ... Bu talihsiz memleketin karşı önemli görevlerimiz vardır. Onu kurtarmak tek hedefimizdir. ... Tarih bugün bizim evlatlarına bazı büyük görevler yüküyor. **Ben Suriye'de bir cemiyet kurdum...** Buraya da bu cemiyetin temelini kurmaya geldim. Şimdilik gizli çalışmak ve teşkilatı şekillendirmek mecburidir. Sizden fedakârlıklar bekliyorum... Eskimiş olan çürük yönetimi yıkmak, milleti hâkim kılmak, özetle vatani kurtarmak için sizi göreve çağırıyorum.

Mustafa Kemal yakın çalışma arkadaşlarıyla birlikte

Mustafa Kemal'in konuşmalarındaki altı çizili yerin açıklaması aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Vatan ve Hürriyet Cemiyeti
B) Kuvayımilliye
C) Cumhuriyet Halk Partisi
D) İttihat ve Terakki Cemiyeti

7.

Amacı : .....

Faaliyetleri : .....

Verilen etkinlik aşağıdaki şıkların hangisinde doğru cevaplanmıştır?

	Amacı	Faaliyetleri
A)	İtalyanları bölgeden uzaklaştırmak	Derne, Tobruk ve Bingazi'de başarılar kazandı.
B)	İngilizlere karşı mücadele etmek	Muş ve Bitlis'i geri aldı.
C)	Yunan işgalini önlemek	9. Ordu Müfettişi olarak Anadolu'ya geçti.
D)	İtalyanları bölgeden uzaklaştırmak	Conkbayırı ve Arıburnu'nda başarılar kazandı.

8.

Balkan Savaşları sonrasında, Osmanlı Hükümeti tamamen İttihat ve Terakki Cemiyetinin kontrolüne geçti. Bu sırada Mustafa Kemal, Sofya askerî ataşeliğine atandı. O günlerde Sofya'da sosyal hayat çok canlıydı. Üst düzey yetkililerin katıldığı danslı, yemekli toplantılarda Mustafa Kemal, Avrupa devletlerinin temsilcileriyle doğrudan görüşme ve fikirlerini paylaşma imkânı buldu. Bulgaristan'da kalan Türklerle yakın ilişki kurdu ve Türklerin yaşadıkları yerleri ziyaret etti.

Yukarıdaki bilgilerde Mustafa Kemal'in hangi kişisel özelliğine değinilmemiştir?

- A) Çağdaş
B) Milliyetçi
C) Aydın
D) İleri görüşlü

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI (1914 – 1918)

SAVAŞIN NEDENLERİ

- ❖ Fransız İhtilali'nin meydana getirdiği milliyetçilik düşüncesi
- ❖ Ham madde ve sömürge arayışı
- ❖ Fransa'nın 1871 Sedan Savaşı'nda Almanya'ya kaptırdığı Alsas – Loren'i geri almak istemesi
- ❖ İtalya'nın Akdeniz'e hâkim olma arzusu
- ❖ Rusya'nın Akdeniz'e ulaşmak istemesi ve Panslavizm politikası
- ❖ Avusturya – Macaristan İmparatorluğu Velihtı Ferdinand'ın bir Sırp tarafından öldürülmesi

Örnek 1

I. Dünya Savaşı'nın aşağıdaki sebeplerinden hangisini, Sanayi İnkılabı ortaya çıkarmış olabilir?

- Milletçilik hareketleri
- Ulusal bağımsızlık hareketleri
- Devletler arası sömürge yarışı
- Avusturya veliahdının öldürülmesi

TEOG – 2013

Çözüm

Bloklamalar Dönemi (Soğuk Savaş Dönemi)

1882 yılında Almanya, Avusturya – Macaristan ve İtalya arasında İttifak Bloku oluştu. İttifak Bloku'nun giderek saldırgan bir politika izlemesi üzerine İngiltere, Fransa ve Rusya arasında 1907 yılında İtilaf Bloku oluşturuldu.

Avusturya – Macaristan İmparatorluğu kendi bünyesinde Slav ırkları barındırıyordu. Bu nedenle Avusturya – Macaristan, Ruslara karşı cephe alarak Almanya tarafında yer aldı. İngiltere, Rusya'yı Osmanlı Devleti üzerindeki emellerinde serbest bırakarak muhtemel bir Alman – Rus yakınlaşmasını önlemiştir. Osmanlı Devleti, İngiliz – Rus yakınlaşmasından dolayı Almanya'ya yakınlaşmaya başladı. Bu süreçten sonra Osmanlı Devleti üzerindeki Alman etkisi giderek arttı.

I. Dünya Savaşı sırasındaki propaganda afişlerinden birisi

Örnek 2

Avrupa, 20. yüzyılın başında İtilaf ve İttifak Devletleri olarak iki gruba bölünmüştü. Savaş esnasında grup dışı kalmanın tehlikeli olabileceğini düşünen Osmanlı Devleti, İngiltere ile İttifak yapmak istedi. İngiltere ise müttefiki Rusya'nın Osmanlı toprakları üzerindeki yayılmacı politikası nedeniyle bu ittifak isteğini kabul etmedi. Bu gelişmeler üzerine Osmanlı devlet adamlarından Enver Paşa ve arkadaşları, Almanya'nın savaşı kazanacağını düşünerek Almanya ile İttifak arayışına girdiler. Sonuçta Osmanlı Devleti, Almanya ile gizli bir anlaşma yaptı.

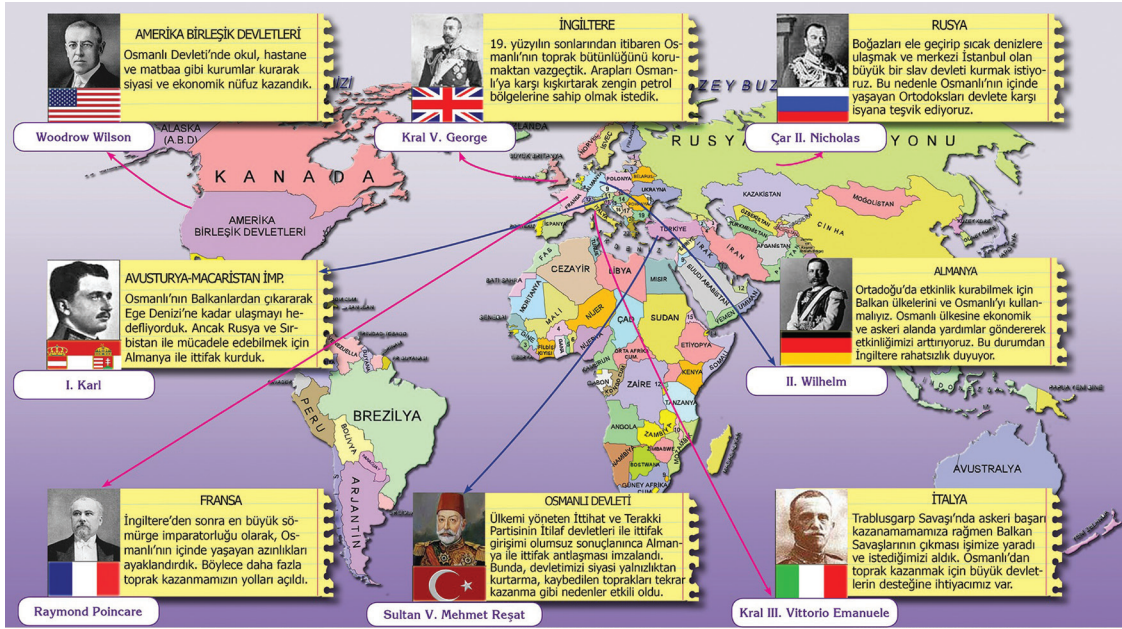
Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda Almanya'nın yanında yer alma sebeplerinden biri değildir?

- A) Almanya'nın savaşı kazanacağına olan inanç
- B) Osmanlı Devleti'nin kaybettiği toprakları geri alma düşüncesi
- C) Savaş sırasında Osmanlı Devleti'nin yalnız kalma korkusu
- D) Rusya'nın Osmanlı Devleti'nin topraklarını parçalamak istemesi

TEOG – 2014

Çözüm

Birinci Dünya Savaşı'na Katılan Devletlerin Osmanlı Devleti Üzerindeki Emelleri

Örnek 3

İngiltere Kralı V. George (Corç): Osmanlı Devleti, hem gelişen sanayimiz için ucuz ham madde kaynağı hem de mamul ürünlerimiz için kârlı bir pazar.

Alman İmparatoru II. Wilhelm (Vilhem): Balkan ülkeleri ve Osmanlı Devleti'ni kullanarak Orta Doğu'da etkinlik sağlayabiliriz.

Fransa Başkanı R. Poincare (Poinkeyr): Osmanlı Devleti, tarih boyunca bize topraklarında ticari, siyasi, dinî ve sosyal haklar tanıdı.

Verilen bilgilere göre İngiltere, Almanya ve Fransa'nın Osmanlı Devleti hakkında düşüncelerinden çıkabilecek ortak sonuç, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'ni aralarında paylaşmışlardır.
- B) Osmanlı Devleti üzerinde çıkarları söz konusudur.
- C) Osmanlı Devleti ile ittifak yapmak istemişlerdir.
- D) Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü korumayı amaçlamışlardır.

TEOG – 2014

Çözüm

Örnek 4

İngiltere'den sonra en büyük sömürge imparatorluğunu kuran bu devlet, Osmanlı ülkesinde yaşayan gayrimüslimleri (Müslüman olmayanları) kıskırtarak siyasi baskılarını artırmış, bu yolla Osmanlı Devleti'nin bazı bölgelerini ele geçirmeye çalışmıştır.

Özellikleri ve amaçları verilen devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) ABD
- B) Rusya
- C) Almanya
- D) Fransa

Çözüm

SAVAŞIN BAŞLAMASI VE YAYILMASI

Avusturya–Macaristan Velihti Ferdinand'ın Saray - Bosna'da 28 Haziran 1914'te bir Sırp tarafından öldürülmesi, savaşın kıvılcımı oldu. Bu olay üzerine Avusturya–Macaristan tarafından Sırbistan'a aynı gün savaş ilan edildi. Rusya'nın Sırbistan'ın yanında; buna karşılık Almanya'nın, Avusturya–Macaristan'ın yanında yer almasıyla bir dünya savaşı başlamış oldu.

OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞA GİRMESİ

Osmanlı Devleti başlangıçta İngiltere ve Fransa'ya yaklaşmasına rağmen Osmanlı Devleti'nin bu yakınlaşmasına İngiltere ve Fransa tarafından olumlu cevap verilmedi. İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı Devleti'ne olumlu cevap vermemesinde Rusya'nın gücendirilmek istenmemesi ve Osmanlı topraklarını kendi aralarında paylaşmak istemeleri etkili olmuştur. Bu durum karşısında Osmanlı Devleti, Almanya'ya yakınlaşmaya başladı.

Enver Paşa, Talat Paşa ve Sadrazam Sait Halim Paşa, Almanların yanında savaşa girilmesine taraftarlardı. Osmanlı Devleti ile Almanya arasında Avusturya'nın da önerisiyle ittifak görüşmeleri başladı. 2 Ağustos 1914'te Osmanlı – Alman ittifakı yapıldı. Ardından genel seferberlik ilan edildi. Amiral Souchen komutasından iki gemi (Yavuz ve Midilli), Karadeniz'e çıkarak Rus limanlarını bombaladılar. Bu gelişmeler üzerinde Rusya 2 Kasım'da; İngiltere ve Fransa 5 Kasım'da Osmanlı Devleti'ne savaş açtılar. Osmanlı Devleti de bu devletlere 12 Kasım 1914'te resmen savaş açtı.

Osmanlı Devleti'nin Savaşa Katılma Nedenleri

- ❖ Kaybettiği toprakları geri alma düşüncesi
- ❖ Almanya'nın savaşı kazanacağına olan inanç
- ❖ Osmanlı devlet adamlarının Alman hayranlığı
- ❖ İki Alman gemisinin (Yavuz ve Midilli) Rus limanlarını bombalaması

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ni Savaşa Sokma Nedenleri

- ❖ Avrupa'daki savaş yükünü hafifletmek
- ❖ Osmanlı Devleti'nin jeopolitik konumundan yararlanmak

- ❖ Halifenin dinî ve siyasi gücünü kullanmak
- ❖ Geçiş yollarını kontrol altında tutmak
- ❖ İtilaf Devletlerinin Rusya'ya ulaşmasına engel olmak

Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesiyle;

- ❖ Savaş geniş bir alana yayılmıştır.
- ❖ Savaşın süresi uzamıştır.
- ❖ Rusya, zor durumda kaldığı için Bolşevik İhtilali başıyaya ulaşmış ve savaştan çekilmiştir.
- ❖ Yeni cephele ortaya çıkmıştır.

Örnek 5

“İttihat ve Terakki liderlerine göre Osmanlı Devleti, Almanya'nın yanında savaşa girmelidir. İtilaf Devletleri'ne nispetle ekonomik üstünlüğe sahip Almanya, savaştan zaferle çıkabilir. Almanya'nın savaşı kaybedebileceği ihtimalini hiç kimse düşünmek istemez. Almanya, savaşı kazandığında Osmanlı Devleti de son asırda kaybettiği toprakları geri alacaktır.”

Kâzım Karabekir

Birinci Cihan Harbine Neden Girdik? S.75-76

Bu parçada Kâzım Karabekir, İttihat ve Terakki liderlerinin Osmanlı'yı Almanya'nın yanında I. Dünya Savaşı'na sokma nedenlerinden hangisine değinmemiştir?

- A) Enver Paşa'nın Alman hayranlığına
- B) Almanların savaşı kazanacağına olan inancına
- C) Almanların, İtilaf Devletleri karşısında ekonomik üstünlüğe sahip olduğuna
- D) Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında kaybettiği toprakları geri almak istemesine

TEOG – 2013

Çözüm

1. Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

	D	Y
a. Osmanlı Devleti İttifak Devletleri Bloku'nda yer almıştır.		
b. Almanya İttifak Devletleri Bloku'nda yer almıştır.		
c. İngiltere İtilaf Devletleri Bloku'nda yer almıştır.		
d. Fransa İtilaf Devletleri Bloku'nda yer almıştır.		
e. Saf değiştiren devlet Çarlık Rusyası'dır.		

2. Aşağıdaki kutucuklar içinde yer alan kelimelerle boş bırakılan yerleri doldurunuz.

	Almanya	Avusturya - Macaristan	İngiltere	ABD	Rusya
a.	Sıcak denizlere (Akdeniz'e) inmeye çalışan devlet .....'dir.				
b.	Kültürünü yaymaya çalışan devlet .....'dir.				
c.	Sömürgelerini korumaya çalışan devlet.....'dir.				
d.	Balkanlarda Panislavizmi engellemeye çalışan devlet.....'dir.				
e.	Yeni sömürge arayışına giren devlet .....'dir.				

**YAZILI
ÇALIŞMASI**

1. Birinci Dünya Savaşı'nın ekonomik nedenlerini sıralayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Milliyetçilik neden Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasında etkili olmuştur?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Avusturya-Macaristan vekaletinin kaldırılması neden Birinci Dünya Savaşı'nın görünür nedeni olarak kabul edilmektedir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Osmanlı Devleti'nin ilk ittifak girişimi neden İttihat Devletlerince kabul edilmemiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. 1914'lü yıllarda Osmanlı Devleti'nin de genel durumunu göz önünde bulundurarak Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesini doğru buluyor musunuz? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi savaş üzerinde ne gibi değişiklikler yaratmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1.

Durum el verdiğinde İngiltere, Araplara değişik bölgelerde, en uygun şekillerde devletlerinin kurulması için yardımcı olacak, tavsiyede bulunacaktır.

Tamam efendim.

Yukarıda İngiliz devlet adamı ile Hicaz (Arabistan) Emiri Şerif Hüseyin'in konuşmalarını okudunuz.

Buna göre, konuşmalara bakılarak, aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Araplar milliyetçilik akımının etkisinde kalmışlardır.
- B) Dünyada sömürgecilik düzeni sona ermiştir.
- C) Arap topluluklarının tamamı bağımsız hâle gelmiştir.
- D) Ümmetçilik fikri güçlenmiştir.

2.

Üçlü İtilaf Devletleri ve Savaşa Sonradan Katılanlar

- * Rusya
- * Fransa
- * İngiltere

1
Sonradan Katılan

Üçlü İttifak Devletleri ve Savaşa Sonradan Katılanlar

- * Avusturya - Macaristan
- * Almanya
- * İtalya

2
Sonradan Katılan

1 ve 2 numaralı yerlere, aşağıdaki devletlerden hangileri yazılmalıdır?

1	2
A) Bulgaristan	Osmanlı Devleti
B) Bulgaristan	ABD
C) ABD	Osmanlı Devleti
D) Osmanlı Devleti	ABD

3.

Verilen yapboza, aşağıdakilerden hangisi konulamaz?

- A) Savaşın süresi kısaldı.
- B) Savaş geniş alana yayıldı.
- C) İngiliz sömürge yolları tehlikeye girdi.
- D) Rusya zor durumda kaldı.

4.

1871'de güçlü bir birlik oluşturduk. Osmanlı ülkesinde yatırımlar yaparak ekonomik yönden nüfuzumuzu sağlarken bir yandan da buraya askerî uzmanlar göndererek Osmanlı'yla dostane ilişkiler kuruyoruz.

Almanya'nın Osmanlı Devleti'ne yaklaşmasında hangi neden etkili **olmamıştır**?

- A) Orta Doğu'da etkinlik kurmak istemesi
- B) Sanayisi için ham madde ve pazar ihtiyacını karşılamak
- C) Jeopolitik konumunu kullanarak (Osmanlı'nın) yeni sömürgeler bulmak istemesi
- D) Osmanlı'nın askerî gücünden yararlanmak

KONU
TESTİ

5.

Verilen kavram haritasında “?” olan yerlere, aşağıdakilerden hangisi **yazılamaz**?

- A) İngiltere ve Fransa'nın Rusya ile bağlantı kurmasını önlemek
- B) Osmanlı Devleti'nin teknolojik gücünden yararlanmak
- C) İngilizlerin sömürgeleriyle bağlantısını kesmek
- D) Cephe sayısını artırmak ve savaşı geniş alana taşımak

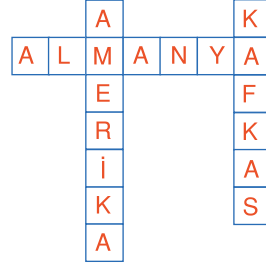
6.

Ülke adı	Hangi Tarafı Yer Alıyor?	Osmanlı Devleti'ne Yönelik Politikası
?	İtilaf	Boğazları ele geçirerek sıcak denizlere inmek, bir Slav İmparatorluğu kurmak ve Osmanlı Devleti'nde yaşayan Ortodoks Hristiyanlarını kışkırtmak.

Verilen tabloda “?” olan yere, aşağıdaki devletlerden hangisinin ismi yazılmalıdır?

- A) İngiltere
- B) Rusya
- C) Fransa
- D) Avusturya - Macaristan

7.

Verilen bulmacanın soruları arasında aşağıdakilerden hangisi **yoktur**?

- A) Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesinde etkili olan devlet hangisidir?
- B) Dünya kamuoyuna Wilson İlkelerini yayınlayan devlet hangisidir?
- C) Rusların Almanlar üzerindeki baskısını hafifletmek amacıyla açılan cephe hangisidir?
- D) İngiliz sömürge yolunu kesmek için açılan cephe hangisidir?

- 8. Eda, Erdi, Esra ve Erdal, I. Dünya Savaşı ile ilgili aralarında konuşmaktadır. Fakat bunlardan biri yanlış yorum yapmıştır.

Birinci Dünya Savaşı'nın temel nedeni Avusturya-Sırbistan velihtinin öldürülmesidir.

İtalya, savaş başladıktan sonra İtilaf Devletlerinin tarafına geçmiştir.

Osmanlı Devleti kaybettiği toprakları geri almak için savaşa girmiştir.

ABD savaşının ortasında İtilaf Devletleri tarafında savaşa girmiştir.

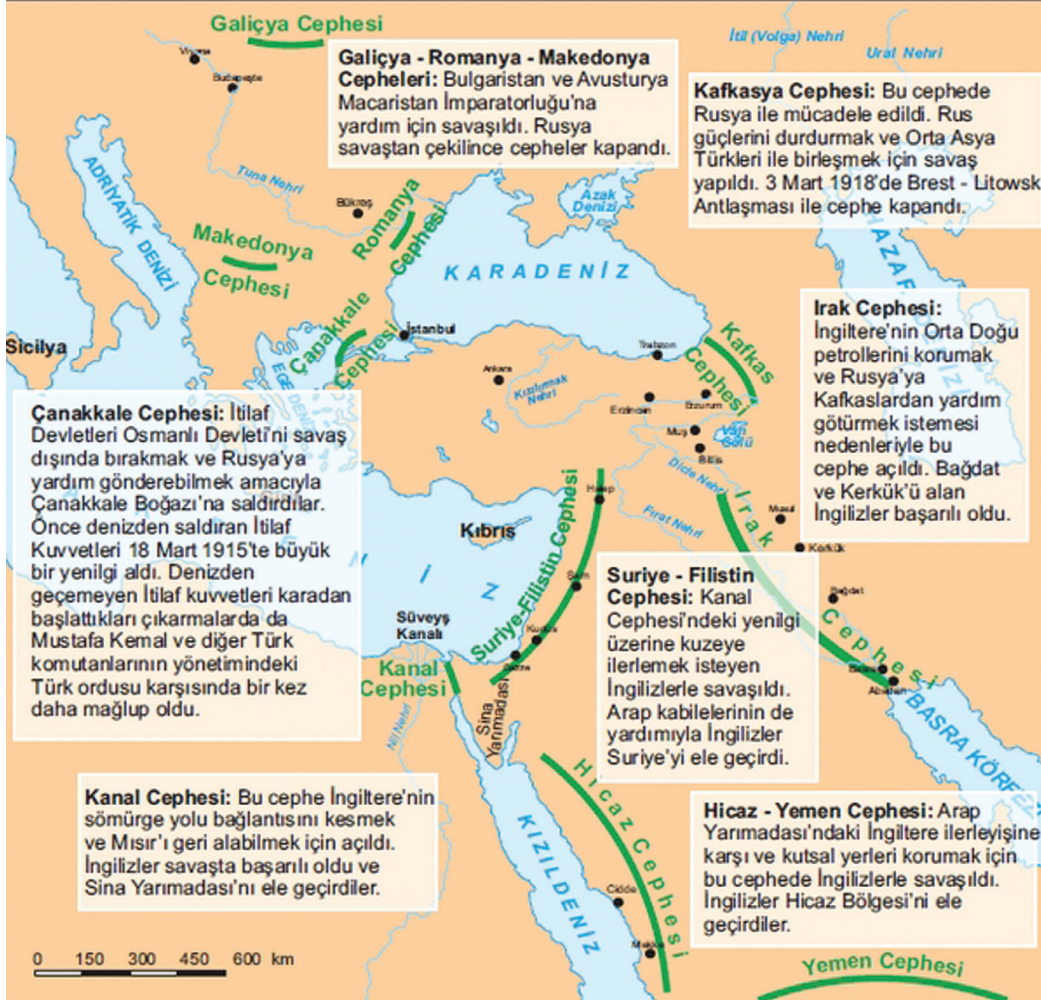

Size göre, **yanlış** yorum yapan kimdir?

- A) Eda
- B) Erdi
- C) Esra
- D) Erdal

OSMANLI DEVLETİ HANGİ CEPHEDE?

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

Örnek 1

Bu cephedeki başarısızlığın nedenleri,

- ❁ Taarruzun iyi planlanmamış olması
- ❁ Aşırı soğuk ve hastalıklar
- ❁ Alman komutanların planlarını daha çok Almanya'ya göre düzenlemesidir.

Yukarıda I. Dünya Savaşı'ndaki bir cephedeki başarısızlığın nedenleri verilmiştir.

Bu cephe aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kanal B) Kafkas
C) Galiçya D) Makedonya

Çözüm

SAVAŞIN BİTİŞİ

ABD, savaşın başlarında tarafsızlığını ilan etmesine rağmen savaşın ileriki dönemlerinde İtilaf Devletleri'ne silah ve cephane satmaya başlamıştı. Almanya'nın ABD'yi uyarmasına rağmen ABD, silah satışına devam etmiştir. Bu gelişmeler üzerine Alman denizaltıları, Amerikan sivil gemilerini batırdı. Bunun üzerine ABD, 2 Nisan 1917'de İtilaf Devletleri yanında savaşa girdi.

ABD başkanı Wilson, İtilaf Devletleri safında I. Dünya Savaşı'na girerken Wilson İlkeleri adıyla bir bildiri yayınladı.

Wilson İlkeleri'nin Genel Maddeleri

1. Yenilen devletler savaş sonunda yenilen devletlerden toprak ve savaş tazminatı almayacak.
2. Devletler arasında gizli antlaşmalar yapılmayacak.
3. Her millet kendi geleceğini kendisi belirleyecek.
4. Uluslararası anlaşmazlıklara çözüm bulmak için Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kurulacak.
5. Alsas-Loren, Fransa'ya bırakılacak.

Wilson İlkeleri'nin Osmanlı Devleti ile İlgili Maddeleri

1. Her milletin çoğunlukta olduğu bölgelerde, o millete egemen olma hakkı tanınacak.
2. Osmanlı Devleti'nde Türklerin çoğunlukta olduğu yerlerde Osmanlı Devleti'nin egemenlik hakları korunacak ancak Osmanlı egemenliğinde yaşayan azınlıklara devlet kurma hakkı verilecek.
3. Boğazlar bütün devletlerin gemilerine açık olacak.

Örnek 2

İtilaf Devletleri'nin Çanakkale Cephesi'ni açmakta amaçlarından biri de Rusya'ya yardım etmektir.

Aşağıdakilerden hangisi İtilaf Devletleri'nin bu amacına ulaşamadığının kanıtı olabilir?

- A) ABD'nin savaşa girmesi
- B) Çanakkale Zaferi'nin kazanılması
- C) Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması
- D) İttifak Devletleri'nin I. Dünya Savaşı'nı kaybetmesi

TEOG – 2013

Çözüm

Örnek 3

Osmanlı Devleti'ndeki en yaygın yabancı okul ağını kurmuşlardır. Açtıkları okullarla Ermenileri himaye altına alarak hem Protestanlığı hem de kendi kültürünü ve ticari çıkarlarını yaymayı amaçlamışlardır. Zaman zaman Ermeni meselesi gibi Osmanlı Devleti içindeki sorunlara karışmış bu da iki ülke arasındaki ilişkilere bazen gölge düşürmüştür.

Osmanlı Devleti üzerindeki emelleri hakkında bilgisi verilen devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İngiltere
- B) Rusya
- C) ABD
- D) Fransa

Çözüm

I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları

- ❖ Savaşın en karlı çıkan devlet İngiltere oldu. İngiltere, Almanya'nın yenilgiye uğratılması ile Avrupa siyasetine yön veren tek devlet hâline geldi.
- ❖ Osmanlı Devleti, Avusturya–Macaristan gibi çok uluslu imparatorluklar dağılarak bu devletlerden yeni ulus ve siyasi rejimler ortaya çıktı.
- ❖ Uluslararası barışı korumak için Milletler Cemiyeti kuruldu.
- ❖ Yenilen devlet üzerinde savaşın getirdiği sıkıntılar bu ülkelerde faşist (milliyetçi) partileri iktidara getirdi.
- ❖ Zayıf durumdaki devletler üzerinde **manda** adı altında sömürgecilik faaliyetlerine devam edildi.

I. Dünya Savaşı'nda zehirli gazın kullanımı, büyük bir askeri yeniliktir. Gazlar, **gözyaşı gazı** gibi kimyasal türlerinden, **iperit**, **hardal gazı** ve **klor** gibi daha sert ve öldüren ajanlar olarak devam etmiştir. Bu kimyasal savaş, ilk olarak global savaşın büyük bir bileşeni ve 20. yüzyılın ilk topyekün savaşıydı. Gazın öldürme kapasitesi (sadece savaşta ölenlerin %3'ü, gaz yüzündendi) sınırlandı. Yine de, ölümcül olmayan yaralıların oranı yüksekti ve gaz, askerlerin en büyük korkularının biri olarak kaldı. Gazlara karşı etkili tedbirlerin alınması mümkündü, dönemin diğer silahlarından farklıydı. Bu yüzden gazın kullanımını artırdığı gibi savaşın daha geç sahnelerinde birçok olayda etkililiği azaltıldı.

Kimyasal savaşın bu ajanlarının yaygın kullanımı ve savaş zamanı, güçlü patlayıcıların düzenlenmesinde ilerlemeler kaydedildi. Öyle ki "**Kimyagerlerin savaşı**" I. Dünya Savaşı'nın yükselen değerleri arasındaydı.

Örnek 4

Birinci Dünya Savaşı sonunda;

- Avusturya - Macaristan İmparatorluğu'nun parçalanması ve toprakları üzerinde yeni devletlerin kurulması
- Almanya'da krallığın yıkılarak Cumhuriyet'in ilan edilmesi
- Avrupa haritasının yeniden çizilmesi
- Dünya barışını korumak amacıyla Milletler Cemiyeti'nin kurulması

durumlarından hangisi veya hangileri, savaşın yenik çıkan devletlerin toprak kaybettiğinin bir göstergesidir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II
C) I ve III   D) III ve IV

OXS - 2006

Çözüm

Örnek 5

MANDA REJİMİ (Madde 22)

Önceden kendilerini yöneten devletlerin hâkimiyetinden kurtulan ve kendi kendini yönetmeye yeterli olmayan halklar tarafından yaşanılan topraklar.

Bu halkların iyiliği ve gelişmesi kutsal bir medeniyet görevi oluşturuluyor. (...) Bu halkların vesayetinin, bu sorumluluğu daha iyi yerine getirebilecek gelişmiş milletlere verilmesine karar verildi. Gelişmiş devletler bu vesayeti Milletler Cemiyeti adına uygulayacaktır.

Buna göre;

- Sömürgecilik anlayışının son bulmadığı,
  - Dünya barışının korunduğu,
  - Bağımsızlık ve özgürlüğün desteklendiği
- yargılarından hangileri söylenebilir?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız III
C) I ve II   D) II ve III

Çözüm

ZORUNLU GÖÇ, NEDEN?

Anadolu'nun Türkler tarafından fethedilmesinden sonra burada yaşayan Ermeniler için yeni bir dönem açılmıştır. Ermeniler, Anadolu'da Selçuklu idaresinde ve 19. yüzyıla kadar Osmanlı idaresinde huzur ve güven içinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Ermeniler Bizans idaresinde sahip olmadıkları dinî hürriyetlerine kavuşarak, diğer azınlıklardan daha fazla Türklerle kaynaşıp, hak ve hürriyetlere sahip olmuşlardır.

Osmanlı Devleti Dönemi'nde ise devletin güvenini kazanmışlar, yüksek devlet memurluklarına ve elçiliklere atanmışlardır. Ermenilerden milletvekili hatta bakanlık yapanlar olmuştur. Osmanlı Devleti'ndeki Ermeniler **Millet-i Sadıka** (Sadık Millet) olarak isimlendirilmiştir.

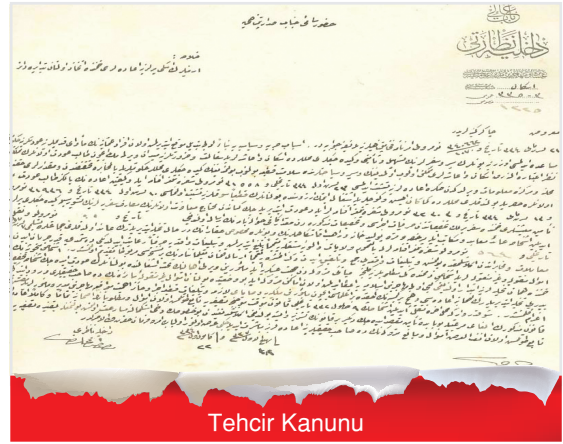
Millet-i Sadıka olarak adlandırılan bu toplumun Osmanlı Devleti'ne karşı isyan noktasına gelmesinde Rus ve İngiliz kışkırtmalarının rolü büyük olmuştur. 18. yüzyılın başlarından itibaren sıcak denizlere inme politikasını benimseyen Rusya, sıcak denizlere inme politikasını gerçekleştirmede Ermenileri bir araç olarak kullanmıştır.

I. Dünya Savaşı başlar başlamaz harekete geçen Ermeni komiteleri, bütün şubelerine şu emri vermiştir: **"Türk ordusu ile Rus ordusu arasında savaş başladığında silahlı Ermeni çeteleri cephe gerisinde harekete geçerek, Türk ordusunu iki ateş arasında bırakacaktır."**

Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na katılmasından sonra Osmanlı Devleti'ndeki Ermenilerin, alınan bu kararlar doğrultusunda hareket etmeleri üzerine, doğuda Ruslarla yapılan savaşı yürütmek imkânsız hâle gelmiştir. Osmanlı Devleti'nin yaptığı uyarılar bir sonuç vermemiştir.

Uyarıların dikkate alınmadığını gören Osmanlı yönetimi komite merkezlerini kapatıp, çeteleri dağıtmaya çalışmıştır. Ancak olaylar hiçbir biçimde önlenememiştir. Bunun üzerine iktidardaki Talat Paşa Hükûmeti 14 Mayıs 1915'te Ermenileri savaş ortamından uzaklaştırmak için **Tehcir Kanunu'nu** çıkartmıştır.

Yerlerinden alınarak, en yakın demir yolu istasyonuna kadar taşınan Ermeniler, buradan trenlere bindirilerek Suriye ya da Kafkasya'daki savaş alanı dışına yerleştirilmişlerdir.

Örnek 6

Aşağıdakilerden hangisi Rusya ve İngiltere'nin Osmanlı topraklarındaki Ermenileri kışkırtmasındaki temel amaçtır?

- A) Ermenilerin bağımsız devlet kurmasına katkı sağlamak
- B) Ermeniler aracılığıyla bölgede nüfuz sahibi olmak
- C) Ermenilerin haklarını korumak
- D) Dünya barışını korumak

Çözüm

Örnek 7

Ermeniler, Osmanlı Devleti'nin kendilerinin yerlerinin değiştirilmesini emretmeden bir ay önce, Van'da isyan çıkarmışlardı. Bu da şunu gösterir ki Van'daki bu isyan verilen bir emrin sonucu değildir; aksine, bu emir isyan sonucunda verilmiştir."

(Erich Feigl, araştırmacı)

(Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, Sayı: 38, s. 15)

Bu bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sevk ve İskan Kanunu haklı gerekçelerle yapılmıştır.
- B) Ermenilerin yerlerinin değiştirilmek istenmesi üzerine isyanlar çıkmıştır.
- C) Ermeniler bölgede Ruslarla birlikte hareket etmiştir.
- D) Osmanlı Devleti'nden ilk ayrılmak isteyen topluluk Ermenilerdir.

Çözüm

1. Aşağıdaki ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

	D	Y
a. Zorunlu göç Ermeniler için çıkarılmıştır.		
b. Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşı'na kaybettiği toprakları ele geçirmek için girmiştir.		
c. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra manda ve himaye ortaya çıkmıştır.		
d. Osmanlı Devleti tüm cephelerdeki savaşları kazanmıştır.		
e. Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi ile Çarlık Rusyası savaştan çekilmek zorunda kalmıştır.		

2. Aşağıdaki kutucuklar içinde yer alan kelimelerle boş bırakılan yerleri doldurunuz.

	Galiçya	Bulgaristan	Kafkas	Kanal	ABD
a.	Turancılığı gerçekleştirmek için .....Cephesi açılmıştır.				
b.	İngiliz sömürge yolunu kesmek için .....Cephesi açılmıştır.				
c.	Çanakkale Cephesi'nden sonra .....savaşa girmiştir.				
d.	Savaşın sonlarına doğru.....savaşa girmiştir.				
e.	Osmanlı Devleti müttefiklerine yardım için ..... Cephesi'ne asker göndermiştir.				

**YAZILI
ÇALIŞMASI**

1. Mustafa Kemal'in Çanakkale Savaşlarında başarılı olması hangi nedenlere bağlanabilir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Çanakkale Savaşları'nın sonuçlarını Türk tarihi açısından değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. I. Dünya Savaşı sonrasında can ve mal kayıplarının fazla olmasının nedenleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Amerikan Başkanı Wilson savaşa girerken neden bazı şartlar öne sürmüştü ve savaşa girmiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Neden Osmanlı Devleti'ndeki Ermeniler devlete karşı ihanet içine girmişlerdir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Osmanlı Devleti'nin Çanakkale dışında tüm cephelerde yenilmesinin nedenleri nelerdir?

.....

.....

.....

.....

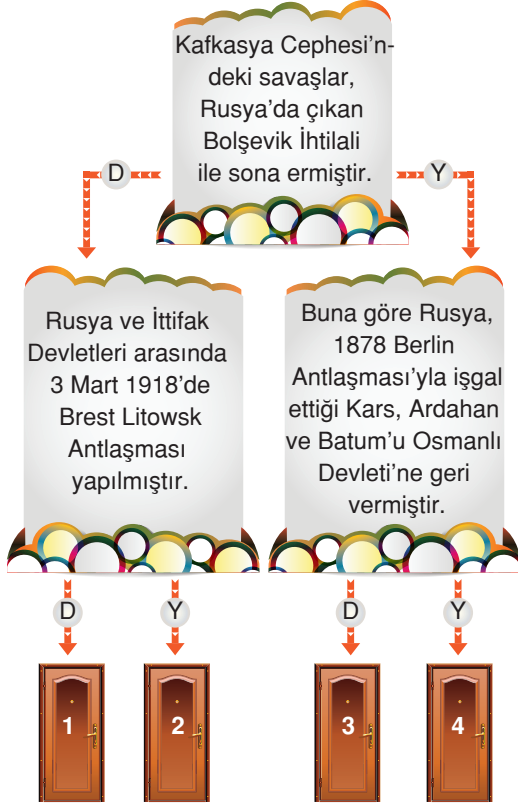
.....

.....

.....

.....

1.

Yukarıdaki bilgilerin doğru ya da yanlış olduğuna karar vererek, hangi çıkış noktasına ulaşabiliriz?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2.

Süveyş'te başarı kazanan İngilizler Suriye'yi işgal etti. Bunun üzerine Gazze, Yafa, Kudüs ve Halep gibi şehirler İngilizlerin eline geçti. Ben de VII. Ordu ile Halep'in kuzeyinde bir savunma hattı oluşturarak İngilizlerin ilerleyişini durdurdum.

Mustafa Kemal'in özelliklerini anlattığı cephe, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hicaz-Yemen Cephesi
B) Suriye-Filistin Cephesi
C) Irak Cephesi
D) Galiçya Cephesi

3.

Hangi tabeladan gidilirse, I. Dünya Savaşı'nın sonunda Nöyü Antlaşması'nı imzalayan devlete ulaşılır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

4. Çanakkale kara savaşlarından sonra 29 Ekim 1915 tarihli Tasvir-i Efkâr gazetesi Mustafa Kemal'in başarılarını şöyle duyuruyordu:

"Çanakkale kara savaşlarında olağanüstü yararlılıkları görülen ve savunmadaki güç ve ustalığı ile hakkıyla şan ve şeref kazanarak Boğazları ve hilafet makamını (İstanbul) kurtaran kumandanlarımızdan, doğuştan kahraman, mümtaz... Albay Mustafa Kemal Beyefendi."

Mustafa Kemal'in gazete haberindeki başarısının sonuçları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Türk halkının özgüveni artmıştır.
B) İttifak Devletleri ile İtilaf Devletlerindeki devletlerin sayısında değişiklik olmuştur.
C) Savaşın süresi uzamıştır.
D) Çarlık Rusyası İtilaf Devletlerinin safına geçmiştir.

KONU
TESTİ

5. I. Dünya Savaşı sonunda ABD Cumhurbaşkanı Wilson'un yayımladığı ilkelerle galip devletlerin yeni topraklar kazanamayacaklarının belirtilmesine karşın; İngiltere, Fransa ve İtalya Osmanlı İmparatorluğu'nu paylaşmakta sakınca görmemişlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi, bu devletlerin Wilson İlkeleri'ne uymak istememelerinin nedenleri arasında yer almaz?

- A) Bu ilkelerin yeni bir savaşın çıkmasına olanak verebileceği yolundaki inançları
B) Bu ilkelerin, çıkarlarına ters düşmesi
C) Ham madde ve pazara gereksinim duymaları
D) Başarıyla çıktıkları savaşın nimetlerinden yararlanmak istemeleri

6. Osmanlı Genelkurmayı, Almanya'nın yönlendirmesi ile Süveyş Kanalı'na saldırı düzenledi. Kanal alınırsa, İngilizlerin sömürgeleri (Hindistan, Avustralya, Yeni Zelanda) ile bağlantısı kesilecek ve Mısır geri alınacaktı.

Verilen bilgilere bakılarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti, Kanal Cephesi'ni Almanya'nın isteği ile açmıştır.
B) Saldırı başarıyla sonuçlanmıştır.
C) Mısır İngilizlerin elindedir.
D) Süveyş Kanalı, İngilizlerin sömürgeleri ile bağlantısını sağlamaktadır.

7. Wilson Prensipleri'nde;
– Devletler arası anlaşmazlıkları barış yoluyla çözümlenecek uluslararası bir örgüt kurulacak,
– Yenen devletler yenilen devletlerden toprak almayacak hükümleri yer almıştır.

Buna göre;

- I. Kalıcı barış ortamının sağlanmak istendiği,
II. Sömürgeciliğin engellenmeye çalışıldığı,
III. Silahlanma çalışmalarının hızlandırıldığı
yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) II ve III
D) I, II ve III

8. I. Dünya Savaşı sonunda İtilaf Devletleri yenilen devletlerle hemen barış antlaşmaları imzalamış, Osmanlı Devleti ile yapılacak barış antlaşmasını ise daha sonraya bırakmışlardır.

Bu durumun nedenini aşağıdaki öğrencilerden hangisi doğru olarak açıklamıştır?

Sömürgeci politikalara son vermek istemeleri

Gizli antlaşmaları yürürlükten kaldırmaya çalışmaları

A)

B)

Osmanlı topraklarının paylaşımında sorunlar yaşamaları

Uluslararası barışa katkı sağlamak istemeleri

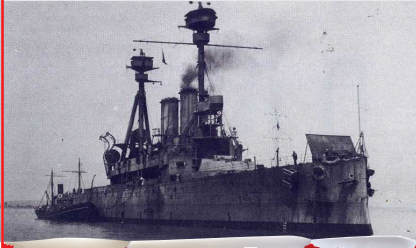
C)

D)

GELDİKLERİ GİBİ GİDERLER

Agamemnon Zırhlısı

Mondros Mütarekesi I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu ile İtilaf Devletleri arasında Osmanlı İmparatorluğu adına Bahriye Nazırı Rauf Bey tarafından, Limni Adası'nın Mondros Limanı'nda demirli **Agamemnon zırhlısında** 30 Ekim 1918 akşamı imzalanmıştır.

MADDELERİ

YORUMU

• Çanakkale ve İstanbul Boğazları açılacak ve bu yerlerdeki istihkamlar, İtilaf Devletleri tarafından işgal edilecektir.

• İstanbul ile Anadolu arasındaki bağlantı kesilmiştir.
• İstanbul'un güvenliği tehdit altına girmiştir.

• İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehlikeye düşürecek bir durumun ortaya çıkması halinde herhangi bir stratejik yeri işgal etme hakkına sahip olacaktır.

• Anlaşmanın en ağır maddesidir. İtilaf Devletleri Anadolu'da istedikleri yerleri işgal edebilmek için hukuki bir dayanak elde etmişlerdir.
• Anadolu'nun tamamı işgal tehdidi altına girmiştir.

• Sınırların korunması ve iç güvenliğin sağlanması için bırakılacak bir miktar kuvvet dışında Osmanlı ordusu derhal terhis edilecektir.

• Osmanlı Devleti'nin savunma gücü ortadan kaldırmıştır.
• İtilaf Devletleri, Anadolu'yu işgal etmelerini engelleyebilecek güçleri ortadan kaldırmayı amaçlamışlardır.

• İtilaf Devletleri, Osmanlı demir yollarından istifade edecek ve Osmanlı ticaret gemileri İtilaf Devletleri'nin hizmetinde bulundurulacaktır.

• İtilaf Devletleri Osmanlı Devleti'nin ulaşım ve ekonomik imkanlarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istemişlerdir.

• Toros tünelleri, İtilaf Devletleri tarafından işgal olunacaktır.

• İtilaf Devletleri önemli geçit yerlerini kontrol ederek Osmanlı ülkesindeki ulaşımı denetim altına almak istemişlerdir.

• Hükümet haberleşmesi dışında telsiz, telgraf ve kabloların denetimi, İtilaf Devletlerine geçecektir.

• İtilaf Devletleri ulaşım ve haberleşme hatlarını kontrol ederek işgallerin diğer bölgelerde duyulmasını ve Türk halkının organize olarak işgallere karşı koymasını engellemek istemişlerdir.

• Doğudaki altı vilayette (Van, Erzurum, Diyarbakır, Bitlis, Elazığ, Sivas) karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri bu illerin herhangi bir kısmını işgal hakkına sahip olacaktır.

• Bu madde ile Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulmak istenmiştir.